

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים קכ.

מסורת הש"ס

(א) [לעיל קטו. קטז:]
 (ב) [לעיל קטז:] ג [לעיל
 כח:] ד שם ודף ז"ה
 (ס) [לעיל כח: ע"ש]
 (ו) מכלתא ב"א פ"שה
 (ז) [דברים טו:] י [שם]
 (ח) [מקומות. ע"י צפי
 הרשב"ם דה"י מוכח]
 (ט) [דברים טו:] י [שם]
 (י) קטו. ד"ה ודבר
 (כ) [לעיל ע.] ח מר נפק
 ליה כ"ל וכו' א"כ גם בפרק
 ר"ש א, ג [עירובין מו:]

רשב"ם

בראשונה לא. דאין אדם רשאי לאכול כלום אחר מלכת חובה: **מלה בזמן הוה דאורייתא.** לילה הראשון חובה: ההוא מציעי ליה לטמא ושהיה בדרך רחוקה. ובזמן שביהמ"ק קיים: כפיכ כהאי ודפיכ כהאי וזרינא. דעמא ושהיה בדרך רחוקה לא יליף מעמא וכן נכר דהא אית ליה משלומין לפסח שני הלכך לא יאכל מלה בראשון עד שיעשה פסח שני ויקיים על מצות ומורורים יאכלוהו אבל ערל וכן נכר דין הוא שיאכלו מלה בראשון דהא לא אכלי בשני ואי כתב רחמנא בערב תאכלו מצות הוא מוקינא לא בצרל וכן נכר משום דלית ליה משלומין אבל טמא ודבר רחוקה דאית להו משלומין לא ליחייב בראשון הלכך כתב רחמנא טמא ושהיה בדרך רחוקה: **שביעי**

הגהות הב"ד

(א) גפרא ומימס:
אכלורו צומן דלכס:
(ב) שס ומימס אכלורו:
מסס מימסר: (ג) שס סדר
יבס קרל עגבר מכללו.
צבס ז"ע צומסן' קרל
קדודסן דף לו ע"צ ד"ס
מוסג וד"ס צומסן ממשע
דברוסן סכס קרל דלכס
מוסגורסן מכללו מלות
עו"ס וכן קדסן' עגל
דף כח ע"צ: (ד) רש"י
ד"ס כולס לל
אס ישנו כולס אחר
שני כוסוס הרסשונס
שלאחר הסדרור
לכוסוס
הפסס סעודס הרור לל
אכלורו סס"ד:

מוסף רש"י

מן הכלל: **אף ששם ימים רשום**.
שם רשם לאכול בשר בלחם או
להתענות הרשות **צידו**: הוי דבר
שהיה כלל. כדכתיב' שבעת ימים תאכל
מזאת ויאל מן הכלל בזה"י קרא דשעת
ימים כתיב ללמד שהיה רשות ולא
ללמד על עמלם לדרו אלף ללמד על
הכלל כולו דהיינו י' ימים דזו אחת
מי"ג מדות שמורה נדרשה"ה נהסב
שמעין דמנה בזמן הזה דאורייתא
ומרו דרצנן דהא תניא כותיה דרבא.
וקיימא לן מני כ' יוחנן דלמר דאין
אובלין אחר מנת חוביה שבאחרונה
כלום לא ליבטיל טעם מנה מניה
כדל' שפתי' יין לא מביטליה מניה
לא מבטלה איליה מנייה: **בתנ"י**
ישנו דונן לא יאכלו. אם התחילו לאכול
פסחון וישנו לא יאכלו דנראה כאוכל
פסחון צד' מקומות דמאחר שיטנו
הסיחו דעתן לאכול עוד וחשבי ליה
תנא כבאליהם שני מקומות וחומרם
צולמא הוא. וליכא לפרושי משום דדמי
לאכלת שמי חבורות משום דאם כן

קשיא סתמא אסתמא דהא בבידא זולין (עלי דף פו.) סתם לן כר' יהודה דפסק נאכל בשתי חבורות אבל אין האוכל אוכל בשני מקומות הלכך טעמא דמתני' משום איכילת שני מקומות. והוא הדין נמי במנה זומן הזה לאחר שהתחיל לאכול מנה חצוה באחרונה וישן הפסק איכילת היא וזמן לא איכיל משום דעבידא זכר לפסק זומן שצית היתקדש קיים וכן מוכיח בגמרא דאפילו זומן לא שמייר תנא. וליכא וליכא לפרוש טעמו משום דאין מפטירין אחר מנה אפיקוינו דאם כן מיקשי לאידך לישנא דלמרינן מפטירין אמאי לא אפוזיגיה מיניה לעיל:

רצי

זריכותא אפילו דמו להדדי לגמרי ודי מזהירין מן הדין פשיטא דת
אוכל אכל אוכל הוא במנה ובמרור קיימא הך זריכותא והכי
דקרא אכל אוכל הוא במנה ובמרור דאי אשמעינן ערל משום
דלא מאים אכל ערל אימא לא ואף על גב דגמרא לא קאמר הכי
זריכי לגופייהו ודכוותה אשכחן צ"ק דצ"ק (דף ג.) גבי ושלח דמשמ
זה ואחד זה מדרבנן. ז"ע צהריא סוגיא דפרק כל שעה (לשיל דף כ)
נפקא לן מעליו מדכתיב שבעת ימים תאכל עליו מנות דעליו מיוחד ל
מנות כדכתיב וז"ל דהכי פלוגמא תליצא דרבא ולא אכל רב אחא
רחוקה וערל וז"ל כסדרת רב אחא רב אחא זי עקב דלית היל

באחרונה אין בראשונה א. פ"י בראשונה בלא אחרונה לא כגון דלית ליה אלא כות מנה וכו' לא טרוב לאוכלו על השובע ולהיות טעם מנה בפיו אבל ודאי אי אית ליה מנה בלא טעמו טוב לו לאכול מנה בתחלה ומאכלו בלכרע עליה ואח"כ בגמר טעמו יאכל מנה ויהיה טעם

מנה בפיו ועיקר מנהו על הראשונה
שהיא צאה למיאצון וגם יחא לצסוף
טעם מנה בפיו צאטו כזית אחרון
ואפילו אם עיקר מנהו בצחרונה אין
זה תימנה אל אנו מצדקין על הראשונה
כדי לפטור הננה מן הצחרונה שגרי
אין לצדק על הצחרונה משום שלאחר
שמילא כריסו הוא אצל יכול הוא לצדק
על הראשונה ומיפטור הצחרונה שהיא
עיקר המנה דפרישית לעילס לרב
חסדא גבי תרי טיבולי דמרוז וכן כ"ל
להלל שיהי טורח מנה ופסח בסוף
הסעודה והכי היו אכיל מנה דאורייתא
אם כן צתחלת סעודה היה מצדק על
המנה ואוכל דמועלת אותה צרכה
לצרכת מנה עם הפסח בצסוף ומיח
לההיא פירוש^א דלעיל דלרב חסדא צעי
לחור על שאר ירקות לעטיבול שאין
כדי שיצדק על המרוז צטיבול שזין
א"כ ה"י יחור כמו כן על הסופגנין
לאכול בצסוף^ב כדי שיצדק על אכילת
מנה לצסוף^א מיח לפי^א אחר שגם לרב
לרב אין צדיבול מנה על צדק והנה

מסדה חזן נרדף נחור עב שחר ירקון
אלה מצדן על המרור צביבול ראשון
ואותה ברכה יאל צביבול שני ה"ג
יבדך על מזה דמתחלה ויאל בשל מנות
מזה שלנסקוף: **מפטיירין** אחר
מצה אפיקומן. וא"ת אחר הפסח
מאי טעמא חזן מפטיירין הא נפש
טעמייה טפי ממזה יש לומר כדמפרש
צירושלמי דמשום הכי נאכל על השובע
שלא יבא ילד שצבירט עמו וכתבי
(שמות יב) ויעש לא תסבירו ב"ט ומשה
חזן אוכלין שום דבר וא"ת הא במנחה
נמי אמרי' בתמורה (דף כג.) ובמנחות
(דף כא:) דנאכלת על השובע וליכא
למימר האי טעמא י"ל דהתם ה"ט
שלא יאל משלחן רבו רעב אבל במזה
לא שייך האי טעמא דלאו משלחן רבו
הוא כולי האי ומגינה בהאע"כ
הפסח אע"ג דליכא למ"ד דלית זה
משום שצירת עמס ואפ"ה אינה נאכלת
על השובע היינו משום דפסח* כן שמו
הוא וריבך ותישישין לשצירת עמס אבל
חגיגה לא ומאן דלאמר חזן מפטיירין
אחר מזה ופסח אס כן לא ס"ל כטעם
הירושלמי אלא סבר דצבינן ציטא
טעם מזה ופסח צפיו: **כ"ז** נבר

לֹא יֵאָבֵד בּוֹ בּוֹ אִינוֹ אוֹבֵד. אֵין לפרש בּוֹ אִינוֹ חֵיב לֵאכּוֹל דֶּהָא וְדא חֵיב לֵאכּוֹל דֶּהָא חֵיב בְּכָל הַמּוֹצָא אֲלֵא שְׁאִינוֹ רוֹעָה וּנְרָעָה לפרש דמֵיירי בְּיִשְׂרָאֵל מוֹמֵר בְּשַׁעֲתָ שְׁחִיטָה וְחֹזֵר וְעֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וְקֹאמֵר אָף עַל גִּבּוֹ דְּיִשְׂרָאֵל מַעֲלִיא הוּא כִּיּוֹן שֶׁלֹּא נִמְנָה עָלָיו בְּשַׁעֲתָ שְׁחִיטָה שׁוֹב אִינוֹ אוֹכֵל בּוֹ אֲכָל אוֹכֵל הוּא בְּמִצְוָה וּבְמִדּוּר וְעַל הַיּוֹנֵי שִׁמְתוֹ אֲחִיו מַחֲמַת מִיָּלֵה וְחֵיב בְּכָל הַמּוֹצָא וּמִקֵּיִם כּוֹלֵן אֲלֵא שְׁאִינוֹ בִּפְסָם וּבִפְרָק מִי שֶׁלֹּא תִּמָּא (עֲלֵי דף 15.) גֵּרָם תְּרִיבִּיהוּ כָּל עַמֵּל לֹא יֵאָכֵל בּוֹ כָּל בֵּן נֶכֶד אֵין יֵאָכֵל בּוֹ לִמָּה לֵּ וּמַשְׁנֵי צְרִיכִי דְלֵא חֵיב עַל מִשׁוֹר מִשׁוֹר דְּמֵאִים (כו') לְבִארוֹה שְׁמַעַת אֲדִיטְרִיךְ גּוֹפִיָּה דְקֶרֶא וְלֹא הֵיכִיל לְמַלְמֵה לֵּ יִיְהוּה צְרִיכִי לִמְכַבֵּשׁ אֲלֵא אֲדִיּוֹקָא דְקֶרֶאִי קִפִּי דְדִיִּיקֵינן בּוֹ הוּא דֵאִינוֹ דְּמַשְׁמַע הֵסֵם צְרִיכָא דְלֵא אֲשַׁמְעִינן כְּלוֹמֵר תְּרִיבִּיהוּ צְרִיכִי לְדִיּוֹקָא וְצוֹ לְשִׁמְיָם אֲכָל בֵּן נֶכֶד אִימָא לֹא וְאִי אֲשַׁמְעִינן בֵּן נֶכֶד מִשׁוֹר יִכְבֵּשׁ לְמִיחָם שֶׁלֹּא בֵּא לְהַשְׁמִיעֵנו אֲלֵא שְׁחִלּוּקִים זֶה מִזֶּה וְהוּא כֵאֲלִינוֹ שֶׁן וּמַשְׁמַע רַבֵּל כּו': (עֲרִיךְ עֲלֵי) **רַב אֲחִיָּא בְּרִי יַעֲקֹב אָמַר אֶחָד** דְּמַשְׁמַע בֵּין לִרִי יְהוּדָה בֵּין לִרִי"ש סְבִירָא לְהוֹ דְּהוּי דְּלֹאֲרִיִּיתָא (ט) מֵרֵר דְּעָלָיו שֶׁל פֶּסַח הוּא חֵיב לֵאכּוֹל מוֹצָא וּמֵר נִפְקָא לֵן מִבְּעַרְבֵּי תֵאכְלוּ יַעֲקֹב וּמִ"מ תִּימָה דְרַבִּי יְהוּדָה מִזְרִיךְ קֶרֶא לְטַמָּא וְשִׁהִיָּה בְּדֶרֶךְ גֵּא כּוּתִיָּה וְאֵין קִימָא לֵן וְכַרְבִּי יְהוּדָה לְגַבִּי רַבִּי שְׁמַעֲשׂוּ: מֵלֵא

מלא

עין משפט
נר מצוה

א [שורש] א"ח ס' מעו
 ספ"א ח' כבד':
 ק"ב ח' מ"י ס' מהלכות
 מלה הלכה א סג
 עש"מ:
 ק"ב ג מ"י ס' מהל' מלה
 הלכה י:
 ד [מ"י] פ"ח מלה: קרבן
 פסח הל' ג':
 ק"ב ה מ"י ס' מהלכות
 מלה הל' א סג שס
 ט"ש"ע א"ח ס' מעה
 ספ"ע:
 ק"ב ד מ"י פ"ח מלה: מלה
 הלכה ד ופ"ח מלה:
 קרבן פסח הל' ט סג
 עש"ר רכ"ו ט"ש"ע א"ח ס'
 מעה ספ"ע:

יה אור השלם

1. בַּחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בֶּאֱרֵבָה
יֵשֶׁר יוֹם בֵּין הָעֲרֵבִים
עָשָׂה אֹתוֹ עַל מִצְוֹת
וּמִזְרֵימֵי אִכְלָהוּ;
מִבְּרֹר יֵב
2. בְּרֹאשׁן בְּרֵאשִׁיבָה
עָשָׂה יוֹם לַחֲדָשׁ בְּעֵרֶב
אֲתָבֹל מִצֹּת עַד יוֹם
הָאֶזְרָה וְעֵשֶׂר יוֹמֵי לַחֲדָשׁ
בְּעֵרֶב;
שְׁמוֹת יֵב יֵח
וְכִי יִזְרֹא אֶרֶץ גֵּר
וְעָשָׂה פֶסַח לִי הַמּוֹלֵל
כֹּל זֶכֶר אֶרֶץ יִקְרֹא לַעֲשׂוֹתוֹ
וְהָיָה בְּאֹרֶחַ הָאֶרֶץ וְכָל
עַמֵּל אֵל אִכָּל בּוֹ
שְׁמוֹת יֵב מִחַ
3. שְׁמֵי אֲתָבֹל
מִצְוֹת וְזִימֵי הַשְּׁמִיבִי
עָצַר לִי אֶלְהֵיךְ לֹא
תַעֲשֶׂה מִלְּאָכָה;
בְּרִים ט ו

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מפמירין וכו'
דפסח בן שנתו הוא
ורביך. עי' תשובת מעיל
לדקה ס"ו ו':

יְבִינוּ חֲנָאֵל

ורחוק דלמא לעולם
מפטרין וזכי קאמר,
בראשנה דלתאבנקן
כילא לה למצה דרא נפק,
אזא אפילו באחרונה
דאיאק לימיר דלמא זי
למילא מצה אפילה מסה
מזל. מר וזוטא מר
הוא דשרמולא מפתני
אזא מצה אפיומן, ליאנ
חת"י מסייעא ליה א
מפטרין אחר הפסח
אפיומן כז. אחר ברב
מצה בוקר הוה דאורייתא
מרור מדרבנן, מא שזא
מרור דכתיב על מצות
מוררים אכילהוה בוקר
דאיאק פסח איאק מרור
דאדנא דליאב פסח
אמרו ימי לא אייתיאי. א
הי אפצה ימי דהא על
מצות מוררים. מרור מרור
דומיא וזוטא. ותרבינן
מצה הוה דאורייתא
בערב תאכלו מצות,
הכתוב קבעו חובה איצ"י
ליאב פסח. רב אהא רב
עיקב אמר אחר מרור ואחד
מרור בזמן הוה דרבנן.
אזא כותיה דרבא שזא
ימים תאכל מצות וזביום
השביעי עצת, מה שרשית,
רשוא אף ששי ימי שרשית,
אם טעמא, שביעי הוה
ליה ירב שיהיה ככלל ויצא
ימים תאכל מצות, שזא
שביעי עצת, אזא למרור על
עצמו אלא אלא למרור על
הכלל כלו זינא, שאכילת
(פסח) (מצה) באליהו מרור
פסח, יכול אלא ליה
הארשון רשוא ת"ל על
ישנו מפתנן אכילו. כלן

מוסף תוספות
א. [ו]הלל היה אוכל
בתחילה סופגנין ובסוף
כורך מצה ומרור ופסח.
פסקי תוספות סי' שלב.